

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันครบทุกคนอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งจะขอนำเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาสภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันครบทุกคนอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปประเด็นสำคัญดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันครบทุกคนอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31, S.D.=0.50$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การตรวจสอบประเมินผล (Checking : C) ($\bar{X} = 4.53, S.D.=0.47$) การปรับปรุงพัฒนา (Action : A) ($\bar{X} = 4.33, S.D.=0.62$) การดำเนินงาน (Doing : D) ($\bar{X} = 4.23, S.D.=0.48$) การวางแผน (Planning : P) ($\bar{X} = 4.17, S.D.=0.41$)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูเจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวัน ต่อสภาพการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันครบทุกคนอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการตามแผน (Do) และด้านการประเมินผลและรายงานผล (Check) มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ นอกนั้น พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. ศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปรับปรุง โครงการอาหารกลางวันครบทุกคนอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3.1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ควรมีการบริหารงานอย่างไร พบว่า ควรมีประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมวางแผน กำหนดขอบข่ายในการพัฒนาการบริหารงาน โครงการอาหารกลางวัน มีคำสั่งมอบหมายงานที่ชัดเจน มีการส่งบุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการเข้ารับการอบรมอยู่เสมอ มีการบันทึกรายการอาหารกลางวัน โดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งมีการสำรวจความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง มีการใช้ทรัพยากรและบุคลากรในห้องถิ่นจัดทำอาหาร และมีการระดมงบประมาณจากทุกภาคส่วน

3.2 ขั้นตอนการดำเนินการตามแผน (DO) ควรมีการบริหารงานอย่างไร พบว่า ครูเจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวันต้องลงข้อมูลในโปรแกรม แจ้งไปยัง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานล่วงหน้า การทำสัญญาขีมิเงินโดยใช้ระยะเวลา 10 วัน ต่อสัญญา มีกำกับติดตามรายการอาหารที่เน้นการบริโภคผักในมื้อกลางวันให้เพียงพอ รวมทั้งคุณลักษณะที่ดีในการรับประทานอาหาร นักเรียนได้รับประทานอาหารครบทุกคนอย่างมีคุณภาพ มีคณะกรรมการติดตามตรวจสอบประเมินผลโครงการ มีการดูแลควบคุมการประกอบอาหารของแม่ค้า

3.3 ขั้นตอนประเมินผลและการรายงานผล (Check) ควรมีการบริหารงานอย่างไร พบว่า มีการตรวจสอบในโครงการอาหารกลางวัน ตรวจสอบติดตามรายการอาหารกลางวันว่าได้คุณภาพ นักเรียนผู้บริโภคมีความพึงพอใจอาหาร อร่อยมีคุณภาพ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบรายการอาหาร ค่าใช้จ่ายลงตัว ได้คุณภาพ นักเรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์มาตรฐานทุกคนมีการรายงานผลต่อผู้บริหารโรงเรียนทุกเดือน และมีการสำรวจแบบสอบถามความพึงพอใจในการบริการ แล้วนำมารวบรวมรายงานให้ผู้บริหารทราบ พร้อมทั้งแจ้งผลการดำเนินงานในที่ประชุมให้คณะครูร่วมกันอภิปรายและหาข้อสรุป

3.4 ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act) ควรมีการบริหารงานอย่างไร พบว่า ควรมีการนำผลการประเมินความพึงพอใจ และการรายงานผลภาวะโภชนาการโดยนำนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการมาแก้ไข และนำนักเรียนอ้วนและเตี้ยมาดูแลเป็นพิเศษ มาปรับปรุงรายการอาหารให้เหมาะกับนักเรียนทุกระดับชั้นให้ได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่ หากมีงบประมาณเพียงพอควรเพิ่มปริมาณอาหาร ของหวานและผลไม้ และจัดสถานที่ ภาชนะให้ดี สะอาดเหมาะสม

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันครบทุกคนอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสำคัญให้ชัดเจน ตลอดจนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันครบทุกคนอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31, S.D. = 0.50$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การตรวจสอบประเมินผล (Checking : C) ($\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.47$) การปรับปรุงพัฒนา (Action : A) ($\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.62$) การดำเนินงาน (Doing : D) ($\bar{X} = 4.23, S.D. = 0.48$) การวางแผน (Planning : P) ($\bar{X} = 4.17, S.D. = 0.41$) พบว่า มีสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ การจัดให้นักเรียนได้รับประทานอาหารฟรีจากโครงการอาหารกลางวัน ($\bar{X} = 4.32, S.D. = 0.63$) การศึกษาสภาพความเหมาะสมของอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.47$) และการสำรวจเงินทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ($\bar{X} = 4.24, S.D. = 0.50$) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากโรงเรียนต่างๆ มีการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการอยู่เสมอ มีการปรับปรุงระบบการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามกระบวนการ PDCA เพื่อให้มีคุณภาพอยู่เสมอ เน้นนักเรียนเป็นคนสำคัญที่สุดของการให้บริการ ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นที่โรงเรียนต้องพัฒนาการทำงานอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา ขอดนารี (2551 : 79) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การปฏิบัติตามกระบวนการบริหารงานโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนอำเภอศรีสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการบริหารงานโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียน อำเภอศรีสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการประเมินผล และด้านปรับปรุงและพัฒนาเพื่อผู้ศิริ ลักษณะงาม (2547 : 91-100) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนเขตการศึกษา 9 พบว่า โรงเรียนร้อยละ 59.52 ไม่มีโรงอาหาร ร้อยละ 73.50 ไม่มีโรงครัว ร้อยละ 85.71 มีที่นั่งรับประทานอาหารเช้าไม่เพียงพอ ในโรงเรียนขนาดเล็กจัดทำอาหารกลางวันโดยครูและนักเรียนจัดเป็นเวรสูงถึงร้อยละ 95.24 ความร่วมมือของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนส่วนใหญ่นำผลผลิตทางการเกษตรกรรมมาใช้ในการประกอบอาหารกลางวันแต่ไม่เพียงพอ และน้ำที่ใช้ในการเกษตรกรรมก็มีไม่เพียงพอ สำหรับปัญหาในการดำเนินงานมีดังนี้ ความล่าช้าของงบประมาณ ขาดความรู้และประสบการณ์ บุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอ สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอจำนวนเด็กที่ต้องให้ความช่วยเหลือมีจำนวนมาก และบุญเลิศ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2547 : 145) ศึกษาเรื่องการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาเขตการศึกษา 1 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนการบริหารโครงการอาหารกลางวัน และพบว่า มีปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหาร

โครงการอาหารกลางวันได้แก่ ปัญหาด้านสถานที่ในการเก็บอาหาร สถานที่เก็บเครื่องมือเครื่องใช้ขาดโต๊ะ เก้าอี้ ปัญหาด้านผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากครูอาจารย์ส่วนใหญ่มีงานด้านการสอนหนักมากเมื่อต้องรับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันเพิ่มขึ้นอีก ทำให้มีเวลาในการปฏิบัติงานด้านนี้น้อยลง ปัญหาด้านการเดินทาง เนื่องจากระยะทางระหว่างโรงเรียนกับตลาดห่างไกลกันมาก ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง เสียเวลามาก โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก และปัญหาการวางแผนบริหาร โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน พบว่า ยังขาดข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนดำเนินงาน และศิริลักษณ์ อุปวาณิช (2548, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง “การสำรวจภาวะโภชนาการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะโภชนาการ ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย” ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษามีน้ำหนักตัวปกติ ร้อยละ 76.70 น้ำหนักต่ำกว่ามาตรฐาน ร้อยละ 16.00 และน้ำหนักสูงกว่ามาตรฐาน ร้อยละ 7.30 นักเรียนจากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลและนักเรียนจากโรงเรียนนอกเขต มีภาวะโภชนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงและระหว่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าวิโรคินิสัยเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับภาวะโภชนาการของนักเรียน โดยพบว่านักเรียนกลุ่มที่มีน้ำหนักสูงกว่ามาตรฐาน มีการรับประทานอาหารทั้ง 3 มื้อและอาหารว่างเป็นประจำมากกว่านักเรียนกลุ่มที่มีน้ำหนักปกติและน้ำหนักต่ำกว่ามาตรฐาน ส่วนปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า ผู้จัดเตรียมอาหารในครอบครัวส่วนใหญ่ คือมารดาภาวะโภชนาการของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในครอบครัวซึ่ง ได้แก่ ระดับการศึกษาและอาชีพของบิดา-มารดานักเรียน ตลอดจนระดับรายได้ของครอบครัว ดังนั้น การส่งเสริมภาวะโภชนาการในเด็กวัยเรียนจึงควรให้ความสำคัญต่อการให้โภชนศึกษาแก่นักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียน รวมทั้งควรให้การส่งเสริมสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในเขตชนบท และเพื่อจะได้ทราบถึงแนวโน้มของการเจริญเติบโตของเด็กวัยเรียน จึงควรมีการบันทึกข้อมูลการเฝ้าระวังภาวะการเจริญเติบโตของเด็กวัยเรียนในส่วนของนักเรียนที่มีน้ำหนักสูงกว่าเกณฑ์ไว้ด้วย

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวัน ต่อสภาพการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันครบทุกคนอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการตามแผน (Do) และด้านการประเมินผลและรายงานผล (Check) มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ นอกนั้นพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก การดำเนินการตามแผน (Do) และด้านการประเมินผลและรายงานผล (Check) ผู้บริหารมีประสบการณ์ในการประเมิน การศึกษาดูงาน โรงเรียนระดับต่าง ๆ มากกว่าครู

เจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวัน มีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงานที่ต่างกัน ผู้บริหารมีการดำเนินงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นสำคัญ ครูเจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวันมีการดำเนินงานตามทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาวรุ่ง คีรีแสง (2548 : 71-72) ทำการศึกษาเรื่อง “สภาพและปัญหาการบริหารงาน โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีคณะกรรมการดำเนินงานมากกว่า 5 คน วางโครงการจัดอาหารกลางวันเป็นรายปี มีการประเมินผลโครงการในปลายปีการศึกษา แรงงานใช้แม่ครัวจ้าง ได้รับงบประมาณจากกรุงเทพมหานคร การจัดสรรเงินให้นักเรียนขาดแคลนไม่เพียงพอ สถานที่ประกอบอาหาร ได้แก่ โรงอาหารซึ่งอยู่ในสภาพพอใช้ได้ สถานที่รับประทานอาหารของนักเรียนคือ โรงอาหารและจะพักรับประทานอาหารไม่พร้อมกัน สถานที่รับประทานอาหารของนักเรียนคือ โรงอาหารและจะพักรับประทานอาหารไม่พร้อมกัน สถานที่เก็บล้างภาชนะเป็นสัดส่วน ถูกสุขลักษณะ อุปกรณ์และภาชนะใช้ประกอบอาหารที่เพียงพอ ใช้ถาดหลุมเป็นที่ใส่อาหาร การประเมินผลโครงการ ทำเป็นรายเดือน ประเมินโดยสังเกตการรับประทานอาหารของนักเรียน สำหรับปัญหาในการบริหาร โครงการอาหารกลางวัน พบว่า รูปแบบการดำเนินในการจัดโครงการ บุคลากร งบประมาณการเงิน วัสดุอุปกรณ์ การติดตามประเมินผล โครงการมีปัญหาระดับน้อย ส่วนด้านอาคารสถานที่ที่มีปัญหาระดับปานกลางและเมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาการบริหารงาน โครงการอาหารกลางวันตามขนาดของโรงเรียนแล้ว พบว่า ด้านงบประมาณ โรงเรียนขนาดกลางมีปัญหา งบประมาณมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน และวิษณุ อุบลแก้ว (2550 : 68-70) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสุพรรณบุรี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยครูที่ทำการสอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ครูที่เคยและไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันแตกต่างกัน แต่ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีภูมิลำเนาต่างกัน และมีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันไม่แตกต่างกัน สำหรับผู้บริหาร โรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันและผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันแตกต่างกัน ส่วนครูหัวหน้ารับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันที่มีโรงเรียนขนาดต่างกันและครูหัวหน้ารับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันแตกต่างกัน

3. ศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปรับปรุง โครงการอาหารกลางวันครบทุกคน อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 พบว่า 1) ด้านขั้นตอนการวางแผน (Plan) ควรมีประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วม วางแผน กำหนดขอบข่ายในการพัฒนาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวัน มีคำสั่งมอบหมาย งานที่ชัดเจน มีการส่งบุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการเข้ารับการอบรมอยู่เสมอ มีการบันทึกรายการ อาหารกลางวัน โดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งมีการสำรวจความต้องการของนักเรียนและ ผู้ปกครอง มีการใช้ทรัพยากรและบุคลากรในท้องถิ่นจัดทำอาหาร และมีการระดมงบประมาณจาก ทุกภาคส่วน ดังตัวอย่างคำกล่าวที่ว่า 2) ด้านขั้นตอนการดำเนินการตามแผน (DO) พบว่า ครู เจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวันต้องลงข้อมูลในโปรแกรม แจ็ง ไปยัง สพฐ. ล่วงหน้า การทำสัญญา ยืมเงิน โดยใช้ระยะเวลา 10 วัน ต่อสัญญา มีกำกับติดตามรายการอาหารที่เน้นการบริโภคผักในมื้อ กลางวันให้เพียงพอ รวมทั้งคุณลักษณะที่ดีในการรับประทานอาหาร นักเรียนได้รับประทานอาหาร ครบทุกคนอย่างมีคุณภาพ มีคณะกรรมการติดตามตรวจสอบประเมินผลโครงการ มีการดูแลควบคุมการ ประกอบอาหารของแม่ค้า 3) ด้านขั้นตอนประเมินผลและการรายงานผล (Check) พบว่า มีการ ตรวจสอบในโครงการอาหารกลางวัน ตรวจสอบเช็คตามรายการอาหารกลางวันว่าได้คุณภาพ นักเรียน ผู้บริโภคมีความพึงพอใจอาหาร อร่อยมีคุณภาพ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบรายการอาหาร ค่าใช้จ่าย ลงตัว ได้คุณภาพ นักเรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์มาตรฐานทุกคน มีการรายงานผลต่อผู้บริหาร โรงเรียนทุกเดือน และมีการสำรวจแบบสอบถามความพึงพอใจในการบริการ แล้วนำมารวบรวม รายงานให้ผู้บริหารทราบ พร้อมทั้งแจ้งผลการดำเนินงานในที่ประชุม ให้คณะครูร่วมกันอภิปราย และหาข้อสรุป 4) ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act) พบว่า ควรมีการนำผลการประเมินความ พึงพอใจ และการรายงานผลภาวะโภชนาการ โดยนำนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการมาแก้ไข และนำ นักเรียนอ้วนและเตี้ยมาดูแลเป็นพิเศษ มาปรับปรุงรายการอาหารให้เหมาะกับนักเรียนทุกระดับชั้นให้ ได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่ หากมีงบประมาณเพียงพอควรเพิ่มปริมาณอาหาร ของหวานและผลไม้ และจัดสถานที่ ภาชนะให้ดี สะอาดเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรีอคแมน และกันเตอร์ (Borgman and Gunter. 1983 : 54-55) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารโครงการอาหารกลางวันใน โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยเน้นศึกษาเฉพาะคุณภาพของบุคลากรที่มีต่อ ประสิทธิภาพในการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน และพัฒนารูปแบบของการจัด โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมอาหาร สถานที่ในการประกอบอาหาร โรงเรียนขนาด ต่างๆ ในตำบลวางระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันให้ง่ายและคล้ายคลึงกัน ผู้รับผิดชอบโครงการ คือ โภชนาการ ซึ่งขึ้นตรงต่ออาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการ โรงเรียน ถ้าไม่

พิจารณาถึงขนาดโรงเรียนแล้ว นโยบายการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนทุกขนาด ควรจ้างโภชนาการเป็นผู้ดำเนินการให้บริการอาหารกลางวันและผู้ประกอบอาหารควรได้ประกาศนียบัตรด้านอาหารและโภชนาการ โดยเฉพาะ และเรีธมีเยอร์ (Rethmeyer, 1988 : 66-67) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะของโปรแกรมบริหารอาหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในเมืองลอสแอนเจลิส (Characteristics of effective School Foodservice Programs) โดยศึกษากับหัวหน้าที่รับผิดชอบโปรแกรม และผู้อำนวยการโรงเรียนประจำตำบล 82 แห่ง สรุปผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบและวัดประสิทธิภาพที่มีความสัมพันธ์กันสูง 6 ด้าน ดังนี้ (1) ภาพรวมของสถานบริการอาหารของโรงเรียนดำเนินได้ผลงานดี (2) อาหารที่บริการจากสถานบริการนี้ เป็นอาหารที่มีคุณภาพทางโภชนาการสูง (3) สถานบริการอาหารของโรงเรียนนี้มีลักษณะที่ดี (4) สถานบริการอาหารของโรงเรียนนี้จะส่งผลต่อการสนองความต้องการของนักเรียน (5) สถานบริการอาหารนี้ จะส่งผลต่อการสนองความต้องการของคณะกรรมการในท้องถิ่น (6) ทักษะโดยส่วนรวมของนักเรียนในโรงเรียนที่มีโปรแกรมอาหารกลางวันเป็นไปในเกณฑ์ดีและหลังจากวิเคราะห์ลักษณะของโปรแกรมที่ประสบความสำเร็จ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ได้ดังนี้ คือ สถานบริการอาหารของโรงเรียนต้องปรับบางส่วนให้ตรงกับเป้าหมายของโรงเรียน ทักษะที่ดีของคณะกรรมการที่ต้องบริการนักเรียน สถานบริการเหล่านี้จะต้องมีการชี้แจงให้เห็น ข่าวสารกับนักเรียน ฝ่ายบริหารโรงเรียนและชุมชน การตัดสินใจที่สำคัญเกี่ยวกับการบริการอาหาร จะกระทำโดยผู้อำนวยการของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันครบทุกคนอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูเจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวัน มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก แต่มีข้อค้นพบจากงานวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารจัดเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง ได้กำหนดรูปแบบและวิธีดำเนินการที่มีคุณภาพของโครงการอาหารกลางวัน

1.2 ผู้บริหารควรศึกษาวิธีการบริหารและการจัดการ โครงการอาหารกลางวันแบบใหม่ๆ เช่น โครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน โครงการอาหารกลางวันบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการใช้วัสดุที่มีในโรงเรียนและท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการบริหารงาน โครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนยอดนิยม และมีคุณภาพ เช่น โรงเรียนในฝัน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ทั้ง 3 เขต ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2.2 ควรทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีการส่งเสริมต่อการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อจะได้ข้อมูลตามสภาพจริงมากำหนดกรอบพัฒนาโรงเรียนให้ทันต่อการกำหนดงบประมาณ และการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY